

AKADEMIA MUZYCZNA IM. IGNACEGO JANA PADEREWSKIEGO W POZNANIU

Przedmiot	Improwizacja organowa z grą liturgiczną	Punkty ECTS	5
Koordinator przedmiotu	mgr Dominik Kaczmarek	Ilość godzin	30
Wydział	Wydział Kompozycji, Dyrygentury, Wokalistyki, Teorii Muzyki i Edukacji Artystycznej	Rodzaj zajęć	ćwiczenia (zajęcia grupowe / 2 osoby)
Instytut	Instytut Edukacji Artystycznej	Forma studiów	stacjonarne
Kierunek	edukacja artystyczna w zakresie sztuk muzycznych	Profil studiów	ogólnoakademicki
Specjalność	muzyka kościelna	Język	polski
Poziom studiów	studia I stopnia	Status przedmiotu	obowiązkowy

UMIEJSCOWIENIE W PLANIE STUDIÓW			
Semestr I		Semestr II	
Semestr III		Semestr IV	
Semestr V	15 godzin, kolokwium, 2 ECTS	Semestr VI	15 godzin, egzamin, 3 ECTS

Prowadzący zajęcia	mgr Dominik Kaczmarek
Cele i założenia przedmiotu	Opanowanie zasad gry liturgicznej z elementami improwizacji organowej w ramach liturgii rzymskokatolickiej. Poznanie porządku mszy i nabożeństw w cyklu roku liturgicznego pod kątem doboru odpowiednich śpiewów, realizacji akompaniamentu organowego w układzie czterogłosowym, a także opracowania przygrywek. Rozwijanie techniki instrumentalnej, świadomości muzycznej, kreatywności, sztuki rejestracji. Kształcenie uniwersalnego posługiwania się instrumentem jako akompaniator i improwizator. Przypomnienie, utrwalenie i rozwijanie wiedzy i umiejętności z zakresu harmonii praktycznej i kontrapunktu, a także wprowadzenie do harmonii modalnej oraz uświadomienie na kwestie oznaczania akcentów wyrazowych i logicznych w akompaniamentie do wywodzących się ze śpiewu gregoriańskiego dialogów mszalnych.
Wymagania wstępne	<ul style="list-style-type: none"> Podstawowy techniki instrumentalnej w zakresie gry na organach. Znajomość zasad muzyki oraz podstaw harmonii klasycznej. Podstawowa wiedza o liturgii rzymskokatolickiej.

TREŚCI PROGRAMOWE PRZEDMIOTU	
Semestr V	
<ul style="list-style-type: none"> Układ nabożeństw w roku liturgicznym. Zasady doboru śpiewów. Ćwiczenia w transpozycji, w tym opanowanie wybranych przez prowadzącego kadencji we wszystkich tonacjach. Akompaniament organowy do odpowiedzi mszalnych i aklamacji z uwzględnieniem zagadnień modalnych, akcentów wyrazowych i logicznych. Analiza harmoniczna gotowych opracowań części stałych i pieśni liturgicznych. Realizacja na instrumencie czterogłosowych opracowań części stałych i pieśni liturgicznych, w sposób następujący: bas grany na klawiaturze nożnej, tenor w partii lewej ręki, alt i sopran realizowane prawą ręką. Ćwiczenia z harmonii praktycznej. Nauka czterogłosowej harmonizacji <i>cantus firmus</i> w sopranie. Podstawy basu cyfrowanego. Ćwiczenia praktyczne. 	
Semestr VI	
<ul style="list-style-type: none"> Analiza wzorcowych przygrywek do pieśni liturgicznych. Improwizowanie wstępów homofonicznych i polifonicznych w różnych stylach. Ćwiczenia z realizacji na instrumencie czterogłosowych opracowań części stałych i pieśni liturgicznych, w sposób następujący: bas grany na klawiaturze nożnej, tenor i alt w partii lewej ręki, sopran wydzielony na odrębnym manuale realizowany prawą ręką. Akompaniament do melodii gregoriańskich. Ćwiczenia w modulacji. Przygotowanie programu na egzamin dyplomowy. Omówienie wybranych form i gatunków muzycznych możliwych do wykorzystania w improwizacji organowej. 	

	Kod efektu uczenia się	EFEKTY UCZENIA SIĘ	Charakterystyka	
			II stopnia PRK	I stopnia PRK
W	EA1_W06	Zna i rozumie podstawowe wiadomości w zakresie praktycznego zastosowania wiedzy o harmonii i potrafi analizować pod tym kątem wykonywany repertuar.	P6S_WG	P6U_W
	EA1_W08	Zna i rozumie podstawowe wzorce leżące u podstaw improwizacji, aranżacji i instrumentacji.	P6S_WG	P6U_W
U	EA1_U06	Potrafi kontrolować struktury rytmiczne i metryczne oraz aspekty dotyczące intonacji, frazowania, struktury harmonicznego itd. opracowywanych i wykonywanych utworów.	P6S_UW	P6U_U
	EA1_U08	Potrafi wykorzystać podstawowe umiejętności kształtowania i tworzenia muzyki w sposób umożliwiający odejście od tekstu nutowego.	P6S_UW	P6U_U
K	EA1_K07	Jest gotów do realizowania własnych koncepcji i działań artystycznych opartych na zróżnicowanej stylistyce, wynikającej z wykorzystania wyobraźni, ekspresji i intuicji.	P6S_KO	P6U_K
	EA1_K12	Jest gotów do adaptowania się do nowych, zmiennych okoliczności, które mogą występować podczas wykonywania pracy zawodowej lub twórczej.	P6S_KR	P6U_K

METODY KSZTAŁCENIA
wykład, praca z tekstem i dyskusja, analiza (studium) przypadków, rozwiązywanie zadań artystycznych, praca indywidualna, praca w grupach, prezentacja nagrań audiowizualnych

METODY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	
Wymagania końcowe – zaliczenie roku, forma oceny	Kod efektu uczenia się
egzamin praktyczny (obserwacja wykonawstwa)	EA1_W06; EA1_W08; EA1_U06; EA1_U08; EA1_K07; EA1_K12
kolokwium pisemne	EA1_W06; EA1_W08
realizacja zleconego zadania	EA1_U06; EA1_U08; EA1_K07

FORMA I WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU	
Warunki zaliczenia	Zaliczenie przedmiotu uwarunkowane jest uczęszczaniem na zajęcia (ewidencja obecności) oraz osiągnięciem założonych efektów kształcenia (w minimalnym akceptowalnym stopniu powyżej 50%). W ciągu roku akademickiego będą odbywały się obowiązkowe kolokwia praktyczne (przy instrumencie).
Warunki egzaminu	Warunkiem przystąpienia do egzaminu (na koniec roku akademickiego) lub kolokwium (na koniec semestru) jest uzyskanie zaliczenia z przedmiotu. Na ocenę na koniec semestru składa się średnia ocen z kolokwium praktycznych oraz kolokwium końcowosemestralnego. Na ocenę końcoworoczną składa się średnia ocen z kolokwium praktycznych, oceny z gry liturgicznej podczas egzaminu dyplomowego, a także oceny z egzaminu w sesji egzaminacyjnej. Warunkiem przystąpienia do egzaminu końcoworocznego lub kolokwium końcowosemestralnego jest uzyskanie zaliczenia z przedmiotu. Warunkiem zdania egzaminu jest uzyskanie więcej niż 50% przewidzianych punktów.

NAKŁAD PRACY STUDENTA	Ilość godzin	Punkty ECTS
Godziny realizowane przy udziale nauczyciela akademickiego	30	5
Ilość godzin samodzielnej pracy studenta		

Literatura podstawowa
<ul style="list-style-type: none"> • J.F. Dandrieu, <i>Principes de l'Accompagnement du Clavecin</i>, Paris 1718 • J.S. Bach, <i>389 Choralgesänge</i>, Leipzig 1898. • <i>Śpiewnik liturgiczny</i>, Lublin 1991. • ks. I. Pawlak, <i>Muzyka liturgiczna po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła</i>, Lublin 2000. • A. Poszowski, <i>Harmonia systemu tonalnego dur-moll</i>, Gdańsk 2001. • <i>Exultate Deo</i>, Kraków 2010. • F. Rączkowski, <i>Śpiewajmy Bogu</i>, Płock 2012. • <i>Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski o muzyce kościelnej</i>, Lublin 2017. • D. Remes, <i>Compendium Satzmodelle</i>, Luzern 2020. • ks. Jan Siedlecki, <i>Śpiewnik kościelny</i>, Kraków 2021.
Literatura uzupełniająca
<p><u>Śpiewniki i zbiory opracowań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Graduale Simplex</i>, Vatican 1967. • <i>Graduale Triplex</i>, Vatican 1979. • <i>Akompaniamenty organowe</i> [w:] ks. Maciej Szczepankiewicz, <i>Organista liturgiczny</i>, Poznań-Szczecin 2003. • W. Kądziała, <i>Gaudeamus</i>, Warszawa 2021. • <i>Gotteslob. Ausgabe für die (Erz)Diözesen Berlin</i>, Stuttgart 2013. • <i>Psalte Domino Sapienter</i>, Opole 2020. • J. Gembalski, <i>Preludia chorałowe na organy</i>, Katowice 2020. <p><u>Podręczniki i materiały dydaktyczne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • M. Dupré, <i>Cours Complet d'Improvisation à l'Orgue</i>, Paris 1957. • H. Gebhard, <i>Praxis der Orgel improvisation</i>, wyd. Edition Peters nr 8547. • H. Grabner, <i>Generalbaßübungen</i>, Köln 1970. • K. Gerok, <i>Lehrgang der Orgel improvisation</i>, Stuttgart 1975. • J.B. Christensen, <i>Die Grundlagen des Genralbassspiels im 18. Jahrhundert</i>, Kassel 1992. • P. Wagner, <i>Orgel improvisation mit Pfiff. Lehrgang des liturgischen Orgelspiels</i>, Bd. 1-2, München 1992-2002. • F.J. Stoiber, <i>Faszination Orgel improvisation</i>, Kassel 2018. • M. Schwenkreis, <i>Compendium Improvisation</i>, Basel 2018. • ks. M. Białkowski, <i>Teoria chorału gregoriańskiego</i>, Poznań 2018. • ks. M. Białkowski, <i>Harmonia modalna</i>, Poznań 2020. <p><u>Wybrane utwory organowe:</u></p> <p>G. Frescobaldi – <i>Fiori musicali</i>, J.F. Dandrieu <i>Premier Livre de Pièces d'Orgue</i>, J.A. Guilain – <i>Pièces d'Orgue pour le Magnificat</i>, L.-C. Daquin – <i>Livre de Noël</i>, polskie tabulatury organowe z wieków XVI-XVII, J. Pachelbel – opracowania chorałowe, partyty, toccaty i ciaccony, D. Buxtehude – preludia chorałowe, formy wariacji ostinatowych, J.S. Bach – opracowania chorałowe, L. Krebs – <i>Klavierübung</i>. J.N. Lemmens – <i>École d'Orgue</i>, L.J.-A. Lefébure-Wély – <i>L'Organiste moderne</i>, C. Franck – <i>L'Organiste, Pièces posthumes</i>, J. Brahms – <i>11 Choralvorspiele</i> op. 122, F.A. Guilment – <i>L'Organiste liturgiste</i> op.65, M. Reger – <i>30 Kleine Choralvorspiele</i> op. 135a, S. Karg-Elert – <i>Choral-Improvisationen für Orgel</i> op.65. J. Surzyński <i>Krótkie przygrywki na organy</i> op. 19, W. Żeleński – <i>Preludia</i> op. 25, M. Surzyński – <i>Rok w pieśni kościelnej</i> op. 42, Charles Tournemire – <i>L'Orgue Mystique</i> op. 55-57, F. Nowowiejski – <i>Utwory mniejsze na organy</i>, J. Demessieux – <i>12 Choral Preludes on Gregorian Chant Themes for Organ</i>, Marcel Dupré – <i>Eight Short Preludes on Gregorian Themes for Organ</i> op. 45, J. Langlais – <i>Hommage à Frescobaldi</i>.</p>
Biblioteki wirtualne i zasoby on-line
<ul style="list-style-type: none"> • www.archive.org • www.cwatershed.org • www.gregobase.selapa.net • www.imsip.org • www.ksiazeczkaorganowa.pl • www.organimprovisation.com • www.sietzedevries.nl